

Платформа сталого розвитку вугільних міст Донецької області

Вугільні міста Донецької області: БАЧЕННЯ ПРОЦЕСУ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ШАХТАРСЬКИХ РЕГІОНІВ

У травні 2019 року ми - міські голови семи вугільних мономіст Донецької області, три громадські організації з регіону та Донецька торгово-промислова палата - об'єдналися у Платформу сталого розвитку вугільних міст.

Ми розуміємо загальносвітову тенденцію до декарбонізації, до якої долучена і Україна. Ратифікація Паризької угоди в 2016 році, підписання енергетичного партнерства між Україною та Німеччиною у серпні 2020 року та публічні заяви на цьогорічному саміті Україна-ЄС щодо приєднання нашої держави до ініціативи Європейського Зеленого Курсу (European Green Deal) свідчать про неминучу трансформацію енергетичного сектору та поступову відмову від вугілля.

Саме тому ми вбачаємо основною ціллю нашої Платформи підготовку, розроблення та реалізацію спільного бачення трансформації нашого шахтарського регіону.

Український уряд також розуміє всю складність та багатоаспектність майбутніх трансформаційних процесів, що підтверджується створенням в травні 2020 року Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів.

Ми вітаємо та підтримуємо появу даного органу та презентацію Концепції національної програми трансформації вугільних регіонів України до 2027 року. Дані кроки підтверджують серйозність намірів української влади та розуміння необхідності завчасного планування енергетичного переходу, з окремою великою увагою до питання соціально-економічного розвитку шахтарських міст.

Зі свого боку, останні два роки ми, як учасники Платформи сталого розвитку, активно вивчаємо світові тенденції в даній галузі, зокрема, в рамках обміну з німецькими вугільними містами, та на зустрічах з Платформою вугільних регіонів Європи (Брюссель), в якій приймають участь більш, ніж 350 представників всієї Європи.

Як наслідок, **наразі нами розробляються спільні проєкти** з реформування освітніх програм та місцевих закладів освіти, зі встановлення та використання об'єктів відновлюваних джерел енергії на муніципальних будівлях та проєкти повторного використання шахтної води. Разом з міжнародними партнерами цього року ми також розпочали процес створення спільної стратегії економічної трансформації вугільних міст Донеччини, що входять до складу Платформи.

Спираючись на наш вже наявний досвід, ми впевнені, що справедлива трансформація шахтарських міст можлива за наступних умов:

1. Співпраця з вугільними містами та регіонами від самого початку будь-яких трансформаційних процесів.

Місцеві потреби, інтереси та відповідальність саме громад вугільних міст та їх регіонів мають бути на першому місці. Розроблення стратегій та проєктів повинні супроводжуватися *експертизою спеціалізованих інститутів із регіонального розвитку* та планування. Це яскраво підтверджується німецьким досвідом налагодження *діалогу з усіма зацікавленими сторонами* в таких шахтарських регіонах, як, наприклад, Рурський регіон Північному Рейні-Вестфалії. Населення та місцеві організації повинні брати активну участь у *діалозі щодо майбутнього своїх громад*. Державні програми, проєкти тощо повинні відповідати цим потребам та висновкам місцевого діалогу.

В цьому контексті, позитивним сигналом є включення представників місцевих громад - міських голів Вугледару, Мирнограду та голови Торецької військово-цивільної адміністрації - до складу Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів. Наступним кроком, на наш погляд, є конкретне, *спільне планування аналізу місцевих потреб*, щоб національні програми відповідали цим потребам, а також *створення агенцій регіонального розвитку шахтарських регіонів*.

2. Чітке планування та встановлення конкретних дат закриття неприбуткових вугільних шахт та поступової відмови від вугілля.

Відсутність *чіткого розуміння майбутнього власних вугледобувних підприємств* створює велику перешкоду для планування трансформації конкретних міст та поступової переорієнтації місцевих економік. Тільки *свідоме планування із залученням представників місцевої влади та населення* допоможе загальному прийняттю невідворотніх змін в енергетиці.

3. Реалізація пілотних проєктів на місцях та диверсифікація місцевої економіки

Для *диверсифікації економіки* повинні бути створені *спеціальні програми, фонди та умови*, які сприятимуть розвитку малого та середнього бізнесу в шахтарських містах та регіонах. Без *пілотних проєктів* перепрофілювання шахтарських міст у найближчі роки неможливо створити повноцінний національний план справедливої трансформації. Для тих проєктів знадобиться *підтримка держави та міжнародних організацій*. Також ми переконані, що міста-учасники пілотних проєктів мають *обиратися на прозорому відкритому конкурсі*, а позитивний ефект від проєктів повинен *отримати весь регіон, а не лише окремі громади*.

4. Розвиток та перепрофілювання освіти в регіонах.

Розвиток освіти може включати як *створення нових освітніх інституцій, науково-дослідних та інноваційних центрів на регіональному і місцевому рівнях, так і зміни освітніх програм та перепрофілювання* вже існуючих професійно-технічних навчальних закладів.

В умовах майбутнього закриття вугледобувних підприємств, гірничі спеціальності з кожним роком втрачатимуть свою привабливість та актуальність. Досвід різних міст Німеччини та східної Європи (наприклад, Польщі) можуть стати прикладом для наслідування, адже регіонам вдалося стати потужними центрами освіти та інновацій.

5. Перекваліфікація та соціальний захист звільнених шахтарів.

Спеціальні програми зайнятості та перекваліфікації допоможуть послабити напруженість серед місцевих жителів, які бояться втратити роботу, доходи, соціальні переваги. Такі програми мають враховувати особливості кожного міста чи громади, тож варто залучати місцевих фахівців для адекватної оцінки потреб і особливостей.

З іншого боку, необхідно створити інструменти фінансування дострокового виходу на пенсію шахтарів в чинній пенсійній системі.

6. Екологічна безпека для населення - відповідальність всіх суб'єктів

Функціонування шахт, а особливо їх закриття, викликає та посилює низку екологічних проблем, пов'язаних із забрудненням наземних та підземних резервуарів води, ґрунтів, відкачки шахтної води тощо. Вирішення цих проблем треба завчасно планувати та реалізовувати за участі всіх суб'єктів, відповідальних за функціонування вугледобувних підприємств та розвиток громад: держави, органів місцевого самоврядування, а також приватних компаній. Європейський та саме німецький досвід свідчать про необхідність створення спеціальних екологічних фондів за участю вугільних компаній.

Закликаємо всі зацікавлені сторони об'єднатися навколо питань справедливої трансформації вугільних регіонів, адже цей процес включатиме в себе багато аспектів - від енергетичних змін та економічної диверсифікації до перепрофілювання закладів освіти та забезпечення соціальної та екологічної безпеки.

Голова Вугледарської міської ОТГ	Андрій Сілич
Добропільський міський голова	Андрій Аксьонов
Мирноградський міський голова	Олександр Брикалов
Новгородівський міський голова	Людмила Білецька
Виконуючий повноваження Покровського міського голови	Олексій Требушкін
Селидівський міський голова	Віктор Ремізов
Керівник військово-цивільної адміністрації м. Торецька	Василь Чинчик
Президент Донецької	
торгово-промислової палати	Максим Ануфрієв
ГО “Агенція Розвитку Вугледара”	Федір Сорокін
ГО “Добропільський центр молоді “ДОБРО”	Володимир Орос
ГО “Платформа ініціатив “МУВ” (м. Новгородівка)	Денис Шиленко